

CÂȘTIGĂTORII

Serie de autor

CÂȘTIGĂTORII

Traducere din limba spaniolă
de Coman Lupu

EDITURA
ART

Redactor: Iulia Pomagă
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu
Coperta: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CORTÁZAR, JULIO

Câștigătorii / Julio Cortázar; trad. de Coman Lupu. –
București: Art, 2014

ISBN 978-606-710-037-2

I. Lupu, Coman (trad.)

821.134.2(82)-31=135.1

Julio Cortázar

Los Premios

Copyright © Heirs of Julio Cortázar, 1960

© Editura ART, 2014, pentru prezenta ediție

„Ce poate face un autor cu oamenii de rând, absolut banali, și cum să-i înfățișeze cititorului, ca să-i facă interesați cât de cât? Să-i lase cu totul în afara ficțiunii este cu neputință, deoarece oamenii obișnuiți sunt, clipă de clipă, cheia și punctul esențial, verigile necesare în lanțul întâmplărilor vieții; să-i omită înseamnă să piardă orice legătură cu adevărul.“

DOSTOIEVSKI, *Idiotul*, IV, 1

I

„Marchiza a ieșit la ora cinci“, se gândi Carlos López. „Unde dracu’ am citit eu asta?“

Se afla la cafeneaua *London*, la intersecția bulevardului Perú cu bulevardul Mayo; era ora cinci și zece. Marchiza a ieșit la cinci? López își scutură capul pentru a alunga crâmpiei de amintire și gustă din berea Quilmes Cristal. Nu era destul de rece.

— Când ești scos dintr-ale tale, te simți ca peștele pe uscat, spuse profesorul Restelli, privindu-și paharul. Vedeți, îmi lipsește ceaiul de mate cu zahăr de la ora patru. Ia uitați-vă la cucoana aia care iese de la metrou, nu știu dacă o puteți vedea, e prea multă lume. Uite-o, aia blondă. Vom avea oare parte de pasagere la fel de blonde și de suple în plăcuta noastră croazieră?

— Mira-m-aș, zise López. Cele mai frumoase femei călătoresc întotdeauna cu alt vapor, e o fatalitate.

— Ah, scepticismul tinereții! spuse profesorul Restelli. Eu am trecut de vârsta nebuniilor, deși mi se întâmplă și mie, uneori, firește, să-mi mai fac de cap. Îmi păstrez totuși optimismul. Pe cât de sigur sunt că mi-am pus în bagaje trei sticle de coniac, aproape la fel de sigur sunt c-o să ne bucurăm de compania unor fete frumoase.

— O să vedem, zise López, dacă va fi să facem călătoria asta. Și fiindcă tot vorbim de femei, uite una pentru care merită să întoarceți capul cu șaptezeci de grade spre strada Florida. Aaașă,

stop! Aia care vorbește cu tipul pletos. Au aerul că o să se îmbarce pe același vas cu noi, deși să fiu al dracului dacă știu cum ar trebui să arate cei care vor călători împreună cu noi. Ce-ar fi să mai luăm câte o bere?

Profesorul Restelli fu de acord. López își spuse că profesorul Restelli, cu gulerul ăla tare și cu cravata de mătase albastră cu dungi violete, îl trimitea cu gândul la o broască țestoasă. Purta lornion, așa cum cerea disciplina din liceul unde predă istoria Argentinei (iar López literatura spaniolă), stimulând prin prezența și prin modul său de a predă, imaginația elevilor, care i-au dat diferite porecle, de la Motanul Negru și până la Pălărioilul. „Dar mie ce poreclă mi-or fi dat?” se gândi López, cu ipocrizie; era convins că elevii se mulțumeau să-i zică López-ăl-cu-carteade-telefon sau ceva asemănător.

— Frumoașă creatură! fu de părere Restelli. N-ar fi rău deloc s-o luăm în croazieră. O fi din cauza perspectivei aerului marin și a nopților tropicale, dar trebuie să-ți mărturisesc că mă simt deja grozav de întinerit. Noroc, prietene și coleg.

— Noroc, stimate profesor și coechipier, zise López, trăgând o dușcă zdravănă.

Profesorul Restelli îl prețuia (dar cu oarecare rețineri) pe colegul și prietenul său. La ședințele consiliului profesoral nu era întotdeauna de acord cu calificativele exagerate propuse de López, care îi apăra cu încăpățănare pe leneșii incorijibili și pe alți trântori care copiază la teze sau citească ziarul, în vreme ce profesorul se străduiește să le vorbească despre înfrângerea de la Vilcapugio (de parcă ar fi fost un fleac să găsească o explicație onorabilă pentru ciumăgeala pe care a încasat-o generalul nostru Belgrano de la spanioli). Dar exceptând faptul că e puțin cam boem, López e un coleg minunat, gata să recunoască oricând că onoarea de a rosti discursul cu prilejul zilei de 9 Iulie îi revenea profesorului Restelli. Iar acesta răspundea întotdeauna cu modestie atât la solicitările doctorului Guglielmetti, cât și la presiunile cordiale, dar nemeritate, ale colectivului de profesori. La urma

urmei, e un adevărat noroc că s-a nimerit ca tocmai López să participe la Loteria Turistică și nu negrul de Gómez sau profesoara de engleză de la anul III. Cu López te puteai înțelege, deși uneori dădea dovadă de un liberalism exagerat, de un stângism cam reprobabil, iar acesta este un lucru pe care Restelli nu-l putea tolera la nimeni. În schimb îi plac fetele și cursele.

— *Doar paisprezece primăveri aveai / Când tu iubirea cunoscut-ai / Și-n pas de tango tot dansai*, fredonă López. Stimate profesore, cum de-ai cumpărat și dumneavoastră un bilet?

— A trebuit să cedez la insistențele doamnei Rébora, prietene. Știți cum este doamna asta, când își pune ceva în minte!... Și pe dumneavoastră v-a săcâit mult? Bineînțeles că acum îi suntem foarte recunoscători, de ce să n-o recunoaștem.

— Mie mi-a pus răbdarea la încercare timp de vreo opt pauze, zise López. Cu o asemenea pisăloagă, e imposibil să arunci o privire pe rezultatele de la concursurile hipice. Și ceea ce mi se pare ciudat este că nu înțeleg ce interes avea ea în această afacere. Că doar era o tragere loto ca oricare alta.

— Ah, nu, s-avem pardon, asta nu. A fost o tragere specială, cu totul diferită de celelalte.

— Dar de ce vindea biletele madam Rébora?

— Se bănuiește, spuse profesorul Restelli cu un aer misterios, că biletele pentru această tragere erau destinate unui anumit public, mai deosebit, dacă mă pot exprima așa. Și probabil că statul a apelat, ca și în alte momente istorice, la concursul benevol al femeilor noastre. Și ar fi fost cam neplăcut ca unui câștigător să vină în contact cu persoane, să zicem, de rând.

— Să zicem, consimți López. Dar dumneavoastră uitați un lucru: câștigătorii au dreptul de a fi însoțiți de până la trei membri din familia lor.

— Dragul meu coleg, dacă răposata nevastă-mea și fiică-mea, soția lui Robirosa, ar fi putut să mă însoțească...

— Bineînțeles, bineînțeles, spuse López. La dumneavoastră e altceva. Dar uite, hai să vorbim deschis: dacă pe mine mă apuca

nebulnia și-o invitam, de pildă, pe soră-mea, atunci să fi văzut cum cobora nivelul social la care vă referiți.

— Nu cred că sora dumneavoastră...

— Nici ea n-ar crede, zise López. Dar vă asigur că e una dintre cele care spun: „Ce vasăzică?” și consideră că „a vomita” este un cuvânt vulgar.

— Trebuie să recunoaștem că termenul este cam tare. În ce mă privește, eu prefer verbul „a regurgita”.

— În schimb, ea optează pentru „a vărsa” sau „a voma”. Și, apropo de asta, ce-mi puteți spune despre elevul nostru?

Luându-și privirea de la bere, Restelli luă o expresie vădit contrariată. N-o să priceapă niciodată cum de putuse doamna Rébora – plicticoasă, e-adevărat, dar deloc proastă și pe deasupra purtând un nume binecunoscut, să se lase târâtă în așa hal de zelul de a vinde biletele încât să se coboare oferindu-le anumitor elevi din clasele superioare. Ca trist rezultat al jocului de noroc la cazinoul din Monte-Carlo, așa cum se întâmplă numai în unele povestiri, sigur apocrife, în afară de el și de López mai câștigase premiul și elevul Felipe Trejo, cel mai rău din an și autorul mai mult decât sigur al unui anumit gen de zgomote înfundate care se aud la orele de istorie a Argentinei.

— Credeți-mă, domnule López, nemernicului ăstuia n-ar fi trebuit să i se permită să se îmbarce. Printre altele, mai e și minor.

— Nu numai că se îmbarcă, dar își aduce și familia, spuse López. Am aflat de la un prieten ziarist, care a intervievat pe câțiva dintre câștigători.

Bietul Restelli, sărmanul venerabil Motan Negru! Umbra Liceului Național îl va urmări de-a lungul întregii călătorii, dacă va fi să călătorească, iar râsul metalic al elevului Felipe Trejo o să-i zădărnicească orice tentativă de flirt, exercițiile de salvare, întotdeauna amuzante, și bucuria la trecerea ecuatorului sau de a savura o înghețată cu ciocolată. „Dacă ar ști că am băut bere cu Trejo și cu grupul lui în Piața Once și că datorită lor am aflat

povestea cu Motanul Negru și cu Pălărioiiul... Bietul de el, are o idee fixă despre meseria de profesor, ca și cum ar fi ceva sacru.“

— Poate c-o să fie bine, spuse Restelli, făcându-și curaj. Familia este un bun corectiv, nu credeți? Bineînțeles, cum să nu credeți!

— Ia uitați-vă, zise López, la gemenele alea sau ce-or fi, care vin pe bulevardul Peru. Acum traversează, le-ați văzut?

— Nu-s sigur, spuse profesorul Restelli. Una în alb și cealaltă în verde?

— Exact. Mai ales aia în alb.

— Arată foarte bine. Da, aia în alb.

— Tii! Ce picioare! Numai că se leagănă cam tare când merge. Oare vin și ele la întâlnire?

— Nu, domnule profesor, e clar că se îndepărtează.

— Păcat! Cândva am avut și eu o prietenă la fel. Seamănă foarte bine cu ea.

— Cu aia în alb?

— Nu, cu aia în verde. N-o să uit niciodată că... Dar probabil că vă plictisesc, nu-i așa? Atunci, mai luăm câte o bere, că mai avem o jumătate de oră de așteptat până la întâlnire. Deci fata asta era dintr-o mare familie și știa că eu sunt însurat. Și totuși, ca să nu lungesc povestea, mi s-a aruncat pur și simplu în brațe. Am petrecut niște nopți, dragă prietene...

— Niciodată nu m-aș fi îndoit de *Kama Sutra* dumneavoastră, spuse López. Roberto, mai adu-ne câte o bere.

— Văd că astăzi vă e tare sete tuturor, zise Roberto. Se vede că e aerul umed. De altfel, scrie și în ziare.

— Dacă scrie în ziare, așa e, spuse López. Încep să-i recunosc pe viitorii noștri tovarăși de drum. Au aceeași expresie ca și noi, ceva între amuzament și neîncredere. Ia priviți puțin, domnule profesor, o să-i identificați și dumneavoastră.

— De ce să fie neîncrezători? zise Restelli. Zvonurile astea sunt neîntemeiate. O să vedeți că vom ridica ancora chiar la ora indicată pe spatele biletului. Loteria e patronată de stat,

nu-i o tombolă oarecare. Biletele s-au vândut în cercuri selecte și e greu de crezut că vom avea surprize neplăcute.

— Vă admir încrederea în ordinea birocratică, spuse López. Se vede că ea corespunde ordinii dumneavoastră interioare, dacă mă pot exprima astfel. În schimb, eu sunt ros de îndoieli, nicio-dată nu-s sigur de nimic. Problema este deci nu că eu n-aș avea încredere în Loteria Turistică, deși m-am întreat de mai multe ori dacă treaba asta nu se va sfârși ca și afacerea *Gelria*.

— *Gelria* e povestea unei agenții, probabil evreiești, spuse Restelli. Până și numele, dacă ne gândim bine... Și nu pentru că aș fi antisemit, departe de mine așa ceva, dar de ani de zile urmăresc cum se infiltrează printre noi această rasă, plină de merite, de altfel. Noroc!

— Noroc! zise López, stăpânindu-și râsul.

Marchiza o fi plecat într-adevăr la cinci? Prin ușa dinspre bulevardul Mayo vedeau intrând și ieșind chipuri familiare. López profită de meditația etnografică a interlocutorului său pentru a privi mai atent în jur. Mesele erau aproape toate ocupate, dar numai la câteva domnea aerul unor posibili călători. Un grup de fete ieșiră cu pas încurcat, cu poticneli, cu râsete și cu priviri aruncate înspre eventuali judecători sau admiratori. Înăuntrul pătrunse o doamnă însoțită de mai mulți copii și se îndreptă spre salonașul cu fețe de masă curate și plăcute la vedere, unde mai multe femei și câteva cupluri pașnice consumau prăjituri și răcoritoare. Intră apoi un tânăr (ăsta da, un flăcău pe cinste) cu o față foarte drăguță (și încă cum!) și se așezară în apropiere de el. Erau nervoși, se priveau cu o falsă naturalețe, trădată de mâinile ocupate cu bagaje și țigări. Afară, pe bulevardul Mayo, domnea haosul dintotdeauna. Vânzătorii de ziare își ofereau ultima ediție, printr-un difuzor se făceau reclame sub lumina vie de la ora cinei a zilei de vară (oră falsă, ca atâtea alte lucruri care vin prea târziu sau mult prea devreme), iar un miros de benzină amestecat cu mirosul de asfalt încins, de apă de colonie și de rumeguș umed se insinua pe față și pe mâini. López se miră că la un moment

dat Loteria Turistică i s-a putut părea absurdă. Numai obiceiuri adânc înrădăcinate în Buenos Aires – ca să nu spunem mai mult, pentru a nu cădea în metafizică – puteau face rațional spectacolul care îl înconjură și care îl includea și pe el. Cea mai haotică ipoteză despre haos pălea în fața acestui amestec confuz, cu treizeci și trei de grade la umbră, a acestui du-te-vino, cu întâlniri, pălării, serviete de piele, agenți și „ultima ediție“, autobuze și bere, totul înghesuit într-o fracțiune de timp și schimbându-se vertiginos în fracțiunea următoare. Acum, femeia în fustă roșie și bărbatul cu haina în carouri se trezesc față în față, ceva mai încolo, chiar în clipa în care profesorul Restelli își duce berea la gură, iar fata foarte drăguță (chiar da!) își scoate rujul din geantă. Acum, cei doi trecători ajung spate în spate, paharul coboară ușor, iar rujul descrie cunoscuta curbă. Cui, cui oare putea să i se pară ciudată Loteria?

II

— Două cafele, comandă Lucio.
 — Și un pahar cu apă, vă rog, spuse Nora.
 — Întotdeauna aduc și apă la cafea, zise Lucio.
 — Ai dreptate, uitasem.
 — Numai că tu n-o bei niciodată.
 — Azi mi-e sete, spuse Nora.
 — Da, e cam zăpușeală pe-aici, zise Lucio, schimbându-și tonul.

Apoi se aplecă peste masă:
 — Pari cam obosită.
 — E firesc. Bagaje, pregătiri...
 — Pregătirile, când e vorba de bagaje, sună cam straniu, spuse Lucio.

— Da, așa-i.
 — Ce mai, ești obosită.

— Da, sunt. artiști

— O să dormi bine la noapte.

— Sper! spuse Nora.

Ca întotdeauna, Lucio spunea cele mai inocente lucruri, pe un ton cu care ea începuse să se obișnuiască. Probabil că la noapte nu va dormi bine, fiindcă asta va fi prima ei noapte cu Lucio, a doua sa primă noapte.

— Iubita mea! zise Lucio, mângâindu-i o mână. Îngerașule, maimuțică!

Nora își aduse aminte de hotelul „Belgrano“, de prima ei noapte cu Lucio, dar nu prea avea motive să-și amintească, ci mai degrabă să mai uite câte ceva.

— Blegule! spuse Nora.

Oare și-o fi pus fardul de obraz în trusa de toaletă?

— Bună cafea! zise Lucio. Crezi că ai tăi și-au dat seama de ceva? Mie mi-e indiferent, dar n-aș vrea să ai necazuri cu ei.

— Mama știe că mă duc la film cu Mocha.

— O să iasă mâine un scandal de zile mari.

— Dar n-o să mai poată face nimic, spuse Nora. Și când mă gândesc că ieri mi-au sărbătorit aniversarea... Mă gândesc mai ales la tata... El nu-i rău, însă mama face ce vrea cu el și cu toți ceilalți.

— Căldura devine tot mai insuportabilă aici, înăuntru.

— Ești cam nervos, zise Nora.

— Nu, dar tare aș vrea să ne imbarcăm odată. Nu ți se pare ciudat că ne-au pus să venim mai întâi aici? Bănuiesc c-o să ne ducă în port cu mașina.

— Care or fi ceilalți? întrebă Nora. Oare doamna aia în negru?

— Nu cred, nu pare a fi gata de călătorie. Poate ăia doi, care stau de vorbă la masa de colo.

— Probabil că suntem destul de mulți, cel puțin douăzeci.

— Ești cam palidă, spuse Lucio.

— Mi-e cald.

— E bine c-o să ne odihnim pe săturatele. Mi-ar plăcea să ne dea o cameră mai ca lumea.

— Cu apă caldă, zise Nora.